

РЕЦЕНЗИЯ

от доцент д-р Ралица Мирчева, департамент Изящни изкуства, НБУ,
относно научния труд на Веселина Найденова Гекова на тема
„Стъклото в архитектурата и интериорния дизайн в периода XX – XXI век. Исторически
обзор и тенденции. Влияние върху човека, обществото и околната среда.“ за придобиване
на научната степен „доктор” по професионално направление
8.2. Изобразително изкуство

Дисертационният труд на тема „Стъклото в архитектурата и интериорния дизайн в
периода XX – XXI век. Исторически обзор и тенденции. Влияние върху човека, обществото
и околната среда.“ на докторанта Веселина Гекова се състои от увод, три глави, заключение
в обем от 183 страници, приложение и библиография, подкрепящи теоретичното
изследване.

Настоящата тема анализира същността на стъклото и ролята му в архитектурата и
интериорния дизайн. В дисертацията се акцентира върху основните моменти в развитието
на това изкуство, от древността до съвременните му проявления в различни основни
техники и емблематични художници, които работят в тази сфера.

Обект на настоящата дисертация е интерпретирането на темата от Веселина Гекова
като автор, който работи в сферата на стъклото. Проследени са процесите в стъклото, които
според нея носят онагледяване и възможност за нови творчески пътища и изяви за творците,
които биха искали да се занимават с него. Дисертационният труд би представлявал интерес
за всички творци, преподаватели и студенти занимаващи се с възможностите, които дава
стъклото в сферата на дизайна и архитектурата.

Използваните емпирико-теоретични методи на изследването са обосновани върху
проследяване същността на стъклото в исторически и съвременен план.

Разгледани са тенденции в развитието и употребата на стъклото, които определят въздействието му и последвалата симбиоза на стъклото като материал в архитектурата и дизайна. То оказва влияние върху околната среда и човека, като главен действащ елемент в социалната и природната сфери. Стъклото е материалът, който в последните два века се развива в нарастваща прогресия и в изкуството, и в бита и строителството.

Дисертационният труд обръща внимание върху употребата на стъкло в детайли и използването му в архитектурата през последните сто години, не само като художествена проява, а и като важен архитектурен елемент, който се налага активно. То се използва все по-често като акцент в остъклените фасади на сгради или в актуални интериорни решения. Съвременните технологии кореспондират успешно с художественият елемент на стъклото като визуално изкуство. С използването на стъклото в архитектурата като неделима част от нея, с негова помощ се обособяват вътрешни пространства в сградите, които да придават повече светлина, усещане за откритост и ефирност.

„Стъклото, надминава утилитарната си функция и става носител на изящество и символ на технологичен напредък в сферата на архитектурата и дизайна.“ - така описва Веселина Гекова богатството и големите възможности, които дава този така ефирен материал - стъклото.

Друг акцент в дисертацията, на която набляга докторантката е изследването на произведенията на световни художници и архитекти работили в областта на стъклото. Съставянето на подобно проучване е целта на тази дисертация, която се базира на редица публикации в специализирани издания в областта на визуалните изкуства.

Художественото стъкло е неделима част от развитието на пространственото оформление и възможността му да изгражда пространствата, от взаимодействията между различните пластични средства и похвати при формоизграждането на интериорни и екстериорни пространства.

В Първа глава докторанта проследява в исторически план процесите на развитие в областта на стъклото. Представена е кратка ретроспекция на стъклото от древността до XIX век. Разгледани са артистични стилове, идеология и автори, които работят в тази сфера.

Акцентът е в стиловете ар нуво, де стийл, Баухаус, ар деко, модернизъм и постмодернизъм. Представителите, които работят в областта на стъклото в тези стилове, и творбите им са пример за симбиозата между изкуството на стъклото в архитектурата и дизайна през периода от Индустриалната революция до съвременното. Имена като Рене Лалик, Антонио Гауди, Франк Лойд Райт, Валтер Гропиус, Лудвиг Мис ван дер Рое, Льо Корбюзие, Нормън Фостър, Франк Гери и много други автори споменати в дисертацията, илюстрират постиженията в архитектурата и дизайна и мястото на стъклото като основен елемент в тях.

Разгледана е ролята на стъклото в областта на архитектурата и дизайна в исторически план, като е подкрепен с множество исторически факти за най-значимите постижения в архитектурата и дизайна от стъкло в периода XX – XXI век.

Втора глава акцентира върху технологията на стъклото, тенденциите, предимствата в употребата му в архитектурата и интериорния дизайн. Важни акценти тук са разгледаните технологични процеси, съвременни технологии във формуването на строителното стъкло, свойствата и изборът на подходящо стъкло в архитектурата. Тази част от дисертацията определено ще представлява интерес за творците, които са се посветили на работа със стъкло.

Интересни акценти са разглеждането на съвременни тенденции в стъклото, превръщащи го в предпочитан материал на днешния ден, който засяга в дисертацията си Веселина Гекова.

Основното и най-значимо в **трета глава** е участието и приноса на Веселина Гекова в изработването на дизайна на витражите в храм - паметник „Св. Александър Невски“ в гр. София през 2016 г. Тя е един от студентите на НБУ, участващи в проекта воден от доц. Константин Вълчев, който продължава повече от две години, като за този период са създадени и монтирани нови витражи на мястото на старите прозорци на южната стена на храма. Витражът на Веселина Гекова носи наименованието „Светият кръст“ и изобразява разпятието по християнската православна традиция. Цветните стъкла на витража са подбрани в съответствие с цветовете на стенописите на южната стена. За стилистиката на витража докторантът черпи вдъхновение от техниката „тренадис“, типична за

творчеството на Гауди в Барселона, както и запояване тип „тифани“, типично за творчеството на Тифани в САЩ.

Другият акцент в тази глава е декоративното стъклено пано „Портал“ със сребърна амалгама в Софийска градска художествена галерия, което докторантът инсталира като дизайнерско стъклено пано, част от интериорната архитектура на галерията към изложбата „Градина на духовността“ открита през ноември 2020 г. Паното е изработено в смесена техника - фюзинг и ръчно заливане на стъкло със сребърна амалгама.

Докторатът акцентира върху следните приносни моменти:

1. Дисертационният труд е теоретично изследване на употребата на материала стъкло в дизайна и архитектурата.
2. Изведени са най-новите тенденции в архитектурата от стъкло и са поместени възможни посоки на бъдещо развитие.
3. Посочени са корелативните връзки между употребата на стъкло в дизайна и архитектурата, екологията и развитието на обществото.

Препоръките ми относно текста в дисертацията на Веселина Гекова е липсата на авторски анализ като млад изследовател. Важна част от такова изследване е личното мнение и анализ на докторанта към разглежданата тема. Цитатите започват от първото изречение на основния текст на първа глава, като взимат превес в целия дисертационен труд, с което не допринасят за пълноценната изследователска разработка в неговата пълнота и завършеност.

Това, което би обогатило също дисертацията, в трета глава, е да се разработи по-аналитично процеса по създаването на витражите в храм-паметник „Ал. Невски“ и нейното лично впечатление, както и опита ѝ като творец.

На дисертационният труд липсва и редакторски поглед, неделима част от писането на такъв текст по обем.

Дисертационният труд на автора следва успешно неговите професионални и творчески интереси в областта на стъклото.

Веселина Гекова изучава стъкло, керамика и порцелан в Нов български университет в програмата „Пластични изкуства“ от 2012 г. с майнър програма „Живопис и стенопис“. През 2014 г. специализира „Дизайн от стъкло“ по програма „Еразъм“ в чешката академия на изкуствата „Томас Бата“ в гр. Злин, също така и в стъкларната в град Валашки Мезиричи, Чехия, от където черпи професионален опит. През 2018 г. завършва магистърска програма „Изкуството от стъкло в дизайна и архитектурата“ в НБУ при доц. д-р Константин Вълчев, Веселина Гекова участва в самостоятелни и общи изложби. През 2016 г. печели награда за пластиките си от стъкло в категория „Скулптура“ на Международния фестивал „Булгарика“. През 2017 г. печели стипендия на програма по изкуства на фондация „Св. св. Константин и Елена“ със своята интериорна светлинна инсталацията „Еден“ от духан оловен кристал.

Докторантката е посочила и две публикации, които са доказателство за задълбочената ѝ работа като млад автор и творец.

1. Гекова, В. (2019) Дигитална хуманитаристика върху стъклена медия. Пренасяне на изображение върху стъкло в архитектурата и дизайна. Списание „Литература“, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISSN 1313-1451
2. Гекова, В. (2018) Райската градина „Еден“ и основоположниците на човешкия род. Светлинна инсталация от издухани стъклени форми. Списание „Литература“, София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, ISSN 1313-1451

В заключение, всичко това ми дава основание да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „**доктор**“ на Веселина Найденова Гекова в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство.

05.08.2021 г.
гр. София

доц. д-р Ралица Мирчева